

ΤΑ ΩΡΑΙΟΤΕΡΑ ΕΡΩΤΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

Η ΕΠΙΣΤΟΛΕΣ ΤΟΥ ΜΥΣΣΕ ΠΡΟΣ ΤΗ ΓΕΩΡΓΙΑ ΣΑΝΔΗ

Γ'.
ΕΤΑ λίγες ημέρες ο Μυσσέ έστειλε και άλλο φλογερό γράμμα στη Γεωργία Σάνδη, φλογερό και άπελπισμένο. Έξακολουθούσε νά εινε άπαρηγόρητος, γιατί ή Σάνδη δεν του έδειχνε άρκυητή άγάπη. Και νά τί της έγραφε :

Οκτώβριος 1834.

«Άγάτη μου, άγάτη μου, δέν ξέρω πειά τί σου γράφω. Σε προσέβαλα, σ' έλύπησα, σε κοίρασα. Και τό χειρότερο, άποχωρίστηκα άπό σένα. Πώς βρήκα, Θεέ μου, τί δύνάμη νά σ' άρήσω! Τί τρέλλια και πόσο άκριβά την πληρώνω τώρα! Ζωή μου, μόνη μου χαρά, μόνη μου εύτυχία, σου ζητώ γονατιστός συχώρεσι. Ώ, συλλογίσου τίς ώραιές ημέρες που περάσαμε μαζί και πού τίς νοιώθω βαθειά μέσα στην καρδιά μου! Σπυτώνε τώρα μέσα μου άναμνήσεις, μέ πλημμυρίζουν, μέ κάνουν νά βογγάω άπ' τον πόνο. Σκέφου την εύτυχία, άν — άλλοιμονο! άλλοιμονο! — ή άγάτη μου σούδωκε ποτέ καμιά εύτυχία. Πίστεψέ με, πιστεψέ με, λατρεμένη μου δέν ύπέφερα ποτέ στη ζωή μου όσο τώρα! Μιά λέξι σου μονάχα, θέλω μία λέξι σου πού νά μην εινε συγγνώμη. Ώχι, τί συγγνώμη σου δέν την άξίζω. Μά γράφε μου μονάχα. Γράφε μου... Γράφε μου... Θά περιμένω μέ λαχτώρα τό γράμμα σου. Θεέ των οικτιρωμών, εινε έφτά μήνες πού περιμένω, μπορώ λοιπόν νά περιμένω ακόμα. Ζωή μου, άμφιβάλλεις λοιπόν γιά τί φτωχή μου άγάτη; Παιδί μου, πιστεψε δι σ' αγαπώ, γιαντί άλλοιώς θά πεθάνω!...»

γίσου τίς ώραιές ημέρες που περάσαμε μαζί και πού τίς νοιώθω βαθειά μέσα στην καρδιά μου! Σπυτώνε τώρα μέσα μου άναμνήσεις, μέ πλημμυρίζουν, μέ κάνουν νά βογγάω άπ' τον πόνο. Σκέφου την εύτυχία, άν — άλλοιμονο! άλλοιμονο! — ή άγάτη μου σούδωκε ποτέ καμιά εύτυχία. Πίστεψέ με, πιστεψέ με, λατρεμένη μου δέν ύπέφερα ποτέ στη ζωή μου όσο τώρα! Μιά λέξι σου μονάχα, θέλω μία λέξι σου πού νά μην εινε συγγνώμη. Ώχι, τί συγγνώμη σου δέν την άξίζω. Μά γράφε μου μονάχα. Γράφε μου... Γράφε μου... Θά περιμένω μέ λαχτώρα τό γράμμα σου. Θεέ των οικτιρωμών, εινε έφτά μήνες πού περιμένω, μπορώ λοιπόν νά περιμένω ακόμα. Ζωή μου, άμφιβάλλεις λοιπόν γιά τί φτωχή μου άγάτη; Παιδί μου, πιστεψε δι σ' αγαπώ, γιαντί άλλοιώς θά πεθάνω!...»

(Ο Μυσσέ ώστόσο δέν πέθανε, μά έπεσε άρρωστος βαρειά. Κι' ή Σάνδη, πού δέν τον αγαπούσε πειά, μά πού εινε καλή καρδιά και τον λυπάτανε, τον επισκέφθηκε στο σπίτι της μητέρας του. Η έπισκεψη αυτή συνεκίνησε βαθύτατα τον Μυσσέ. Πήρε όμως άκόμη μία φορά γιά έρωτα, δτι δέν ήτανε παρά μονάχα καλωσύνη, και νά τί της γράφει άμείως μετά την έπισκεψη της στο σπίτι της μητέρας του :).

«Στή Γεωργία Σάνδη.

Οκτώβριος 1834.

» Τί εύτυχία, τί εύτυχία, τί εύτυχία!... Τώρα μπορώ νά πεθάνω. Ναι, μέ συγχωρείς, μ' αγαπάς, είνε εύτυχισμένη. Εύτυχισμένη έξ αίτιας μου. Είμαι είκοσι τριών χρόνων, βρισκομαι στο άνθισμα της νεότητός μου, μόνο και μόνο γιά νά σου δώσω νά πηξί τη ζωή μου πάνω στα χείλη μου. Άπόψε στις δεκα τέσπεριμό. Έλα, τρέξε μόλις μπορέσεις, τρέξε γιά νά λέςω στά γονατά σου, γιά νά σου ζητήσω νά ζήσης, νά μ' αγαπήσης, νά μέ συχωρήσης!...»

(Η Γεωργία Σάνδη, άπό καλωσύνη και πά-

τόσο άφομοιωμένο μέ τό έδαφος, πού τόπαρνεζ μάλλον γιά σιά, παρ'ά γιά χόρτο, μέ φύλλα κολημένα στο έδαφος σχεδόν, τόσο μικρά κι' άνεπαίσθητα, πού νόμιζε κανείς πώς εινε σκόνη άπό φύλλα...

— Αυτό, μου είνε ή άγωγιάτης, εινε ή ενεοφίδα, άπόλαυσι και δυστυχία των προβάτων!... Τά πρόβατα τό θρέγονται πολύ τό χόρτο αυτό κι' άμα τό φάνε, κάνουν τό καλύτερο τυφί, αλλά καθώς εινε χονέμο βαθειά μέσα στο χώμα και τίς πέτρους, γιά νά τό φάνε καταστρέφουν τά δόντια τους...

Προχωρούσαμε χωρίς πειά νά μιλάμε, περνώντας λόφους και πλαγιές κι' άνεβαίνοντας διαρκώς πρós τά πάνω...

— Δρόμος άλλος δέν ύπάρχει δι'ά πάνω; ρώτησα τον Φασουά.

— Κανείς, μ' άποκρίθηκε.

— Ούτε ίχνη κανενός παληού και χαλασμένου δρόμου;

— Τίποτα.

— Πώς διάβολο τότε, εκείνοι οι κατεργαρέοι οι άρχαίοι Έλληνες έχοντόυσαν εδώ και προσκυνούσαν, σ' ένα μέρος τόσο άκατοίκητο, άδιάβατο και μακρυνό;

ΣΤΑΜ. ΣΤΑΜ.

ΣΤΟ ΠΡΟΣΕΧΕΣ : Τό τέλος.

λιν, κάνει, δτι μπορεί γιά νά δώση την εντύπωσι στον Μυσσέ ότι πραγματικά τον αγαπά. Κι' ο Μυσσέ νοιώθει μιά εύτυχία πού φτάνει σέ παραλήρημα. Νά τί της γράφει :).

Οκτώβριος 1834.

«Άγγελέ μου πολυλατρεμένη, σ' αγαπώ, σ' αγαπώ, σ' αγαπώ. Άντιο, άγαπημένη μου, μά εινε αλήθεια λοιπόν ότι φεύγεις; Ώστόσο, πώς σ' αγαπώ! Άντιο, άντιο, ζωή μου, θησαυρέ μου. Άντιο, χείλη μου, καρδιά μου, άγάτη μου. Σ' αγαπώ τόσο, Θεέ μου! Άντιο. Μη γελάς μ' έναν τρέλλο έρωτευμένο...»

(Ύστερα άπ' όλ' αυτά, ο Μυσσέ σωματικά εινε θεραπευθεί, τό ήθικό του όμως εξακολουθούσε νά εινε φοβερά πεσμένο. Υφίστατο τον τυραννικό εκείνο φόβο, τον εγωιστικό και νοσηρό των έρωτευμένων πού φαντάζονται ότι δέν τους αγαπούν όσο αγαπούν αυτοί. Η άνησυχία του, ή διαρκής άγωνία του τον έκανε άδιάκριτο. Μόλις συναντούσε τη Σάνδη, τη ρωτούσε πού εινε περάσε τίς ώρες που βρισκότανε μακριά του. Η καχυποψία αυτή του Μυσσέ άρχισε νά πειράζει στα νεύρα τη Σάνδη. Και την ίδια εκείνη εποχή έγραφε στον ποιητή :).

«Μπορούμε τάχα νά γνωρίσουμε και πάλι την εύτυχία; Μπορούμε ν' αγαπηθούμε; Είπες πώς ναι, και προσπάθω νά τό πιστέψω. Μού φαίνεται όμως πώς δέν ύπάρχει λογική σκεπή στις ιδέες σου και δτι μέ τον παρρησιώτερο πόνο επαναστατείς εναντίον μου και μέ θεωρείς σαν ένα ζυγό. Άλλοιμονο!... Παιδί μου, αγαπιόμαστε, αυτό εινε τό μόνο θετικό πού ύπάρχει μεταξύ μας. Μπορούμε όμως νά ζήσουμε και μαζί;»

(Λίγες μέρες κατόπιν, ή Σάνδη γράφει πάλι στον Μυσσέ :).

«Θέλεις νά σποτωθούμε μαζί;»

(Δέν σποτώθηκαν. Έννοιωσαν όμως ότι ήταν αδύνατο νά ζήσουν μαζί και άποφάσισαν νά χωρίσουν και νά τραβήξή ο καθένας τον δρόμο του. Και πραγματικά χωρίσαν. Μά ενώ ή Γεωργία Σάνδη λησιόνησε γρήγορα τον Μυσσέ, εκείνος εξακολούθησε νά την αγαπά ως τό τέλος της ζωής του. Ούτε τά γλέντια, ούτε ή άλλες γυναίκες μέ τίς όποιες συνεδέθη, δέν μπόρεσαν νά τον κάνουν νά ξεχάσει την πρώτη και μεγάλη του άγάτη. Ή πληγή πού του άνοιξε, ζμινε άγίατρευτη ως τό τέλος της ζωής του και της έγραφε πάντα φλογερά γράμματα. Νά μία άπ' τίς επιστολές του αυτές :).

«Στή Γεωργία Σάνδη.

» Σου στέλνω ένα τελευταίο χαρτεπισμό, αγαπημένη μου, στον στέλνω μ' έμπιστοσύνη, όχι χωρίς πόνο, μά δίχως άπελπισία. Η σκληρές άγωνίες, ο δίχως όρια πόνος, τά παρότατα δάκρυα, τ' άντικατέστησε μέσα μου μία στοργική συντροφίσα, ή γλυκιά και γλυκειά μελαγχολία. Σήμερα τό πρωί, ύστερα άπό μιάν ήρεμη νύχτα, τί βρήκα τί συντροφίσα αυτή στο προσέφραλο του κρεββατιού μου. υ' ένα γλυκό χαμόγελο στα χείλη. Εινε μία φίλη πού την παίνοω μαζί μου. Στο μέτωπό της έχει τό τελευταίο σου φιλί. Δέν φοβόμαι πειά τίποτε, ούτε ελπίζω πειά τίποτε. Τελειώσα την άποστολή μου στή γή. Δέν μπού ήταν γραφό τό δοκίμασω μεγαλείτερη εύτυχία. Έ, λοιπόν! αγαπημένη μου αδελφή, σ' άρήσω την πατρίδα μου, τίς μητέρας μου, τους φίλους μου, τον κόσμο όπου πέρασα τόσες γλυκές στιγμές. Θά φύγω λόνος γιά πάντα κι' εύχαριστώ τον Θεό. Όποιος αγαπήθηκε άπό σένα, δέν μπορεί νά βλαστημήμη τη ζωή. Μπορώ νά ύποφέρω και άλλο άκόμη, μά δέν μπορώ πειά νά καταριέμαι τη ζωή».

(Έπειτ' άπό λίγες ημέρες ο Μυσσέ έστειλε στη Σάνδη και την παρακάτω επιστολή :).

«Χαμένη μου άγάτη, έσύ πού μου γέμισες και μου άδειασες όλη μου τη ζωή, έσύ πού μ' έκανε νά γνωρίσω στιγμές παραδεισιακής εύτυχίας, γιά νά μέ ρίξεις κατόπιν μέσα στα βάραθρα της δόνης και του πόνου, μέ την επιστολή μου αυτή σου στέλνω "ναν στερόν χαρτεπισμό...»

» Άλλοιμονο! όλα πειά τελειώσαν μεταξύ μας και δέν μένει τίποτε άλλο άπό την πληγωμένη καρδιά μου, άπό την καρδιά μου πού τί σπάρραξες και την κομματίσασες...

» Χαίρε ωστόσο!... Θά έφραπε ίσως νά σε καταραστώ, μά, άλλοιμονο! ή άγάτη μου γιά σένα εινε ακόμα τόσο, ώστε άν μάθαινα πώς ύποφέρεις έστω κι' ελάχιστα, ο πόνος μου θα γινόταν χιλίες φορές μεγαλιότερος...

» Σου εύχομαι ληπόν κάθε εύτυχία, κάθε χαρά, κάθε απόλαυσι στη ζωή σου... Χαίρε, άγάτη μου... Χαίρε, γλυκό όνειρο της ζωής μου.